



Ändra omröstningsreglerna i rättegångsbalken

Idag finns det två olika omröstningsregler som gäller i domstol. Är det fråga om brottmål (eller i förvaltningsrätt mål som påminner om brottmål) gäller att vid lika röstetal ska den lindrigare utgången gälla. Det vill säga att om det blir 2-2 i röstsiffror mellan att fria eller fälla kommer den tilltalade att frias. För det fall det istället är tvistemålsreglerna som gäller, som också gäller i de allra flesta mål i förvaltningsdomstol, gäller att den mening som ordföranden företräder vinner.

I första domstolsinstans, det vill säga tingsrätt och förvaltningsrätt, består rätten oftast av en juristdomare och tre nämndemän. Nämndemännens röster är lika högt värderade som juristdomarens, och det är alltså fyra jämbördiga röster som ska avges i fråga om utgång i målet. När det kommer till tvistemålsreglerna så har lagstiftaren bedömt att juristdomaren ska ha utslagsrösten. Det är fullt naturligt att komma till den slutsatsen, eftersom det ändå är en person som är utbildad i juridik och ofta har mycket lång erfarenhet i domstol. I brottmålen är det istället den lindrigare utgången som får företräde.

Man kan förstå varför denna skillnad har valts, det är alltid viktigt att hellre fria än fälla vid otydligheter. Men med det sagt finns det också skäl till varför ordföranden, alltså juristdomaren, ska ha utslagsrösten. Det är den personen som har en lång utbildning och erfarenhet av dessa frågor. Man behöver inte söka länge i mediebevakningstjänster för att hitta flera olika exempel på personer som frias för ett brott av ovidkommande hänsyn, till exempel att en person var från "en fin familj", eller att man haft sympatier för orsaken till brottet – så som att en klimataktivist bör frias eller få lindrigare straff eftersom det är fråga om en nödsituation. Exempelen är många, och dessa ovidkommande hänsyn kommer inte från juristdomarna.

Vi skulle därför vilja se en förändring av omröstningsreglerna i brottmål, så att de överensstämmer med tvistemålsreglerna och att det är juristdomarens/ordförandens röst som avgör vid lika röstetal. Detta för att öka rättssäkerheten – att lika fall ska behandlas lika, oavsett vilken politisk bakgrund nämndemännen har.

Vi yrkar därför:

- Att partistyrelsen ska ges i uppdrag att verka för en översyn av omröstningsreglerna i rättegångsbalken, så att tvistemålsreglerna gäller i samtliga måltyper.

Uppsala, 2025-01-11

Evelina Solem och Alexandra Braf